

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/8/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5818202071
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5818202071.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Martiny Mochnáčovej a JUDr. Erika Vargu, v spore žalobkyne A. A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C. XX, právne zastúpenej advokátom Mgr. Slavomírom Trnkócyom, so sídlom D., E. XX, proti žalovaným 1/ F. G. B., nar. XX.X.XXXX, 2/ F. H. B., nar. XX.X.XXXX, obaja bytom C. XX, právne zastúpeným advokátom JUDr. Miroslavom Bachyncom, so sídlom G. XXX, o určenie, že žalovaný 1/ je výlučným vlastníkom obchodného podielu, na základe odvolania žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 3C/19/2018-171 zo dňa 21. novembra 2022 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu mení tak, že žalobu zamietá.

Žalovaní 1/ a 2/ majú voči žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Okresný súd napadnutým rozsudkom určil, že výlučným vlastníkom 100 % obchodného podielu obchodnej spoločnosti PEMŠAL, s.r.o., IČO: 47 055 090, zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Žilina, v oddiele Sro, vo vložke č. 59600/L, je žalovaný 1/ F. G. B.. Vychádzal z toho, že naliehavý právny záujem na takomto/ /požadovanom určení je daný, lebo v prípade „pozitívneho určenia“ sa zmení právne postavenie žalobkyne, čo do rozsahu majetku patriaceho do masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len BSM) jej a jej bývalého manžela - žalovaného 1/, vyporiadanie ktorého je predmetom konania vedeného na tamojšom súde pod sp. zn. 1Pc/8/2016. Súčasne – aj s odkazom na príslušnú judikatúru – mal za to, že obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným, nadobudnutý počas manželstva jedným z manželov zo spoločných prostriedkov, sa stáva súčasťou ich BSM.

2. Okresný súd konštatoval, že medzi stranami nebolo sporným, že dňa 12.5.2014, teda za trvania manželstva žalobkyne a žalovaného 1/, bola uzatvorená zmluva o prevode obchodného podielu spoločnosti PEMŠAL, s.r.o. Rovnako nebolo sporným, že žalobkyňa neudelila na tento prevod obchodného podielu súhlas. V tejto spojitosti okresný súd uviedol, že žalovaní neunesli dôkazné bremeno ohľadne ich tvrdenia, že na založenie označenej spoločnosti boli použité výlučne finančné prostriedky pôvodne patriace žalovanému 2/.

3. Na základe obsahu jednotlivých podaní žalujúcej strany okresný súd priebežne uzavrel, že žalobkyňa sa domáhala relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu podľa § 145 ods. 1 (v spojení s § 146 ods. 1) Obč. zák. Podľa názoru súdu sa tejto neplatnosti dovolala v zákonnej trojročnej dobe podľa § 101 Obč. zák. Dotknutá lehota začala plynúť v deň nasledujúci po uzatvorení zmluvy zo dňa 12.5.2014 a uplynula by dňa 13.5.2017. Žalobkyňa však v konaní o vyporiadanie BSM podala na okresný súd dňa 13.1.2017 vzájomný návrh, ktorý obsahoval jej žalobné nároky súvisiace s prevodom predmetného obchodného podielu. Okresný súd vyslovil, že skutočnosť, že daný žalobný nárok bol vylúčený na

samostatné konanie (uznesením právoplatným až dňa 1.8.2018), je z hľadiska plynutia premlčacej doby bezvýznamná.

4. Doplnil, že (tvrdené) dôvody absolútnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu v zmysle § 39 Obč. zák. „nevzhladol“. Okresný súd konštatoval, že „samotná bezodplatnosť právneho úkonu v súvislosti s prevodom obchodného podielu s.r.o.“ nie je dôvodom absolútnej neplatnosti dotknutej zmluvy. Rovnako v posudzovanom prípade nešlo ani o simulovaný právny úkon, keďže nebolo v konaní tvrdené a ani zistené, aký právny úkon mal byť danou zmluvou disimulovaný.

5. O náhrade trov konania rozhodol okresný súd podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že v spore úspešnej žalobkyni priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %.

6. Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote (spoločné) odvolanie žalovaní 1/ a 2/, ktorí sa domáhali jeho zmeny tak, že žaloba bude zamietnutá. Prioritne namietali nesprávnosť posúdenia otázky premlčania práva na dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu o prevode obchodného podielu. Súhlasili so zistením, že podanie žalobkyne datované dňom 10.1.2016, ktoré sa dotýkalo aj neplatnosti zmluvy o dotknutom prevode, bolo doručené okresnému súdu dňa 13.1.2017 v rámci konania o vyporiadanie BSM, ktorého účastníkmi však boli/sú len žalobkyňa a žalovaný 1/. Nie je preto možné súhlasiť s názorom okresného súdu, že sa žalobkyňa (riadne) dovolala relatívnej neplatnosti v zákonnej lehote podľa § 101 Obč. zák.

7. Odvolatelia zdôrazňovali, že pri dovolaní sa relatívnej neplatnosti ide o jednostranný právny úkon, ktorý sa musí adresovať všetkým účastníkom namietaného právneho úkonu. Až dôjdením dovolania sa neplatnosti (všetkým) účastníkom právneho úkonu sa „končí relatívna neplatnosť“ a nastáva neplatnosť, ktorú svojimi účinkami možno prirovnať k absolútnej neplatnosti. Dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu pritom možno urobiť aj žalobou, resp. vzájomnou žalobou podanou na súde.

8. Odvolatelia dávali do pozornosti, že žalovaný 2/ opakovane prehlásil, že uznesenie Okresného súdu Námestovo sp. zn. 1Pc/8/2016 zo dňa 23.3.2018, prílohou ktorého bolo aj (vyššie spomínané) vyjadrenie žalobkyne k žalobnému návrhu na vyporiadanie BSM datované dňom 10.1.2016, prevzal až v auguste 2018. To znamená jednoznačne po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Poukazovali na to, že okresný súd aj v napadnutom (v poradí druhom) rozsudku opomenul vyhodnotiť nedoručenie námietky relatívnej neplatnosti v zákonnej lehote do rúk žalovaného 2/; čo (taktiež) prispieva k jeho arbitrárnosti.

9. Žalobkyňa sa k podanému odvolaniu (bezprostredne v reakcii na jeho doručenie) písomne nevyjadrila.

10. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal z dôvodov a v rozsahu vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a po vykonaní pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), vrátane zopakovania, resp. doplnenia dokazovania, rozsudok okresného súdu podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol.

11. Náležitou je argumentácia žalovaných o tom, že pri dovolaní sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 40a (v tomto prípade v spojení s § 145 ods. 1) Obč. zák. ide o jednostranný právny úkon, ktorý musí smerovať voči všetkým účastníkom namietaného právneho úkonu. Zároveň platí, že právo dovolať sa relatívnej neplatnosti sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (§ 101 Obč. zák.).

12. V rámci konania o vyporiadanie BSM žalovaného 1/ a žalobkyne (sp. zn. Okresného súdu Námestovo 1Pc/8/2016) vzniesla žalobkyňa námietku neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu v spoločnosti PEMŠAL, s.r.o. a navrhla, aby v danej časti bol do konania pribratý nadobúdateľ obchodného podielu – žalovaný 2/. Dotknuté podanie datované dňom 10.1.2016 bolo okresnému súdu doručené dňa 12.1.2017. V následnom postupe konajúci súd uznesením zo dňa 23.3.2018 konanie o určenie, že zmluva o prevode obchodného podielu je neplatná a jediným spoločníkom v danej obchodnej spoločnosti je žalovaný 1/, vylúčil na samostatné konanie.

13. Z obsahu dotknutého súvisiaceho/pripojeného spisu bolo preukázané, že predmetné uznesenie bolo doručené len stranám sporu o vyporiadanie BSM; t.j. žalobkyni a žalovanému 1/ (v danej veci žalobcovi a žalovanej). Bezprostredne v rámci sporu sp. zn. 1Pc/8/2016 nebolo žalovanému 2/ doručované ani samotné podanie žalobkyne (v danej veci žalovanej), ktorým vzniesla námietku neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu.

14. V súdenom spore, ktorého „procesným základom“ je vyššie spomínané uznesenie o vylúčení veci na samostatné konanie, okresný súd vyzval žalovaných 1/ a 2/ na vyjadrenie k žalobe uznesením/výzvou z 8.3.2019. Žalovaný 2/ prevzal súvisiacu súdnu zásielku dňa 22.5.2019. Podaniami z 26.8.2021 (odvolanie voči v poradí prvému rozsudku okresného súdu), z 13.9.2022 (podanie označené ako právny rozbor), ako aj v rámci prednesu na pojednávaní okresného súdu dňa 20.10.2022 žalovaní vzniesli námietku premlčania práva na dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu prevodu obchodného podielu. Osobitne v podaní z 13.9.2021 tvrdili, že žalovaný 2/ prevzal podanie žalobkyne obsahujúce predmetnú námietku relatívnej neplatnosti až v auguste 2018.

15. Ako – zodpovedajúco obsahu vyjadrení sporových strán – konštatoval už okresný súd, je nesporné, že namietaná zmluva o prevode obchodného podielu bola uzavretá dňa 12.5.2014. Z dokazovania vykonaného (aj) odvolacím súdom je zrejmé, že žalobkyňa sa relatívnej neplatnosti tejto zmluvy domáhala len podaním, ktoré v priebehu sporu pod sp. zn. 1Pc/8/2016 doručila okresnému súdu dňa 12.1.2017. V rámci prednesov na pojednávaní krajského súdu jej sporová strana potvrdila, že žalobkyňa nevykonala žiaden iný úkon, ktorým by v spojitosti s prevodom obchodného podielu v spoločnosti PEMŠAL, s.r.o., uplatňovala námietku jeho relatívnej neplatnosti; čo korešponduje aj s obsahom jej predchádzajúcich vyjadrení.

16. Je nepochybné, že žalovaný 2/ nie je/nebol stranou sporu v konaní o vyporiadanie BSM žalobkyne a žalovaného 1/ (v danej veci v opačnom procesnom postavení). Dotknuté podanie, obsahujúce námietku relatívnej neplatnosti právneho úkonu, tak voči nemu nespôsobovalo žiadne právne účinky; a to ani v okamihu jeho doručenia žalovanému 1/ (v konaní o vyporiadanie BSM v pozícii žalobcu). Žalovaný 2/ kvalifikovanú vedomosť o existencii sporu aj voči jeho osobe nadobudol až dorúčením uznesenia/výzvy na vyjadrenie sa k žalobe dňa 22.5.2019; t.j. zjavne po uplynutí (trojročnej) premlčacej doby. Pokiaľ on sám, resp. žalovaná strana uvádzala, že podanie žalobkyne obsahujúce predmetnú námietku prevzal už skôr – v auguste 2018 – aj uvedený dátum/okamih je súčasťou obdobia po uplynutí premlčacej doby na uplatnenie námietky relatívnej neplatnosti.

17. Neobstojí argumentácia žalobkyne, že nemôže ísť na jej ľarchu postup konajúceho súdu spočívajúci v neskorom doručení jej podania ostatným účastníkom/stranám. Krajský súd zdôrazňuje, že námietka relatívnej neplatnosti má jednoznačne charakter hmotnoprávneho úkonu, ktorý sa v zmysle § 124 ods. 2 CSP stáva účinným voči súdu okamihom doručenia a voči ostatným subjektom okamihom, kedy sa o ňom v konaní dozvedeli.

18. Pokiaľ si žalobkyňa pre uplatnenie svojho práva namietat' relatívnu neplatnosť zvolila podanie v rámci súdneho sporu (v tomto prípade sporu o vyporiadanie BSM), prevzala na seba riziko že k jeho doručeniu (získaniu v konaní vedomosti o ňom ostatnými subjektami) môže dôjsť až po uplynutí premlčacej lehoty. V konkrétnostiach súdnej veci bolo toto riziko o to väčšie, že ďalší účastník namietaného právneho úkonu (aktuálny žalovaný 2/) ani nebol subjektom/stranou sporu v konaní, v ktorom žalobkyňa predmetný hmotnoprávny úkon vykonala. Nie je namieste ani úvaha o „neprimeranej tvrdosti“ takéhoto prístupu k posudzovaniu účinkov podania žalobkyne, keďže žalobkyňa sa nepriaznivým dôsledkom mohla úplne jednoducho vyhnúť uplatnením námietky relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu priamo voči obom/všetkým účastníkom namietaného právneho úkonu bez ohľadu na to, či medzi ňou a dotknutými subjektami, resp. niektorým z nich prebieha (iný) súdny spor. Inými slovami, bolo výlučne v jej dispozícii námietku relatívnej neplatnosti uplatniť včas voči všetkým účastníkom spochybňovaného právneho úkonu.

19. Na základe uvedeného dospel krajský súd k záveru, že žalobu v súdnej veci je nutné zamietnuť z dôvodu premlčania nároku namietat' relatívnu neplatnosť zmluvy o prevode obchodného podielu. V danej spojitosti je žiaduce uviesť, že (i) v zmysle ustálenej súdnej praxe (napr. rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 2/1983) platí, že pokiaľ je uplatňovaný nárok premlčaný, na zamietnutie žaloby je dostatočný už záver o preukázaní opodstatnenosti námietky premlčania.

20. K tvrdeniam žalobkyne o (údajnej) absolútnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu krajský súd uvádza, že tieto boli postavené na veľmi stručnej (skutkovej) argumentácii, ktorá sa týkala predovšetkým bezodplatnosti dotknutej zmluvy, ukračovania masy BSM, či simulovania právneho úkonu v tom smere, že žalovaný 1/ si aj po prevode obchodného podielu zachoval postavenie konateľa v spoločnosti. Uvedené okolnosti nie sú bez ďalšieho spôsobilé viesť k záveru o (absolútnej) neplatnosti právneho úkonu prevodu obchodného podielu v zmysle § 39 Obč. zák. Osobitne, ak dotknutá zmluva obsahovala všetky zákonné náležitosti a ani nejasnosti o tom, aké bolo (a či vôbec) reálne protiplnenie zo strany nadobúdateľa obchodného podielu – žalovaného 2/, nespôsobuje jej neplatnosť, keďže – ako primerane uviedol už okresný súd – prevod obchodného podielu môže byť aj bezodplatný. Súčasne nie je v rozpore s právnou úpravou, ak osoba konateľa je odlišná od osoby spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, resp. ak prevodca obchodného podielu naďalej v obchodnej spoločnosti pôsobí vo výkonnej pozícii (ako konateľ).

21. Podstata argumentácie žalobkyne ohľadne zmenšenia rozsahu BSM, ktoré je predmetom vyporiadania v osobitnom konaní (sp. zn. 1Pc/8/2016), smeruje práve k porušeniu § 145 ods. 1 Obč. zák.; obdobne tak argumentácia týkajúca sa (tvrdeného) rozporu s dobrými mravmi. Vo vzťahu k dotknutému porušeniu práv bezpodielového spoluvlastníka mala žalobkyňa možnosť uplatniť zákonom výslovne pre daný účel kodifikovaný právny inštitút (námietku relatívnej neplatnosti), v procese naplnenia ktorého (hmotného) práva však nebola dostatočne dôsledná. Konzekvence vyplývajúce z predmetnej

vlastnej nedôslednosti nie je možné sanovať veľmi všeobecným (do určitej miery až účelovým) tvrdením o (aj) absolútnej neplatnosti namietaného právneho úkonu.

22. V širšej spojitosti krajský súd poukazuje i doktrínu definovanú Ústavným súdom SR (tiež) v náleze sp. zn. I. ÚS 640/2014, v zmysle ktorej je potrebné preferovať taký výklad zmlúv, ktorý nevedie k neplatnosti zmluvy, pred výkladom, ktorý smeruje k jej neplatnosti; a to i za situácie, keď do úvahy prichádzajú obidva tieto výklady. Inak povedané, neplatnosť zmluvy má byť výnimkou, a nie zásadou. V záujme komplexnosti odvolací súd dodáva, že v poradí prvom rozsudku z 8.7.2021 sa okresný súd súvislosťami platnosti právneho úkonu prevodu obchodného podielu nezaoberal, hoci práve dotknutá okolnosť bola z hľadiska prejudiciality určujúca pre meritórny záver.

23. V dôsledku zmeny napadnutého rozsudku rozhodoval krajský súd v zmysle § 396 ods. 2 CSP (v spojení s § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP) o nároku na náhradu trov celého (prvoinštančného i odvolacieho) konania. Zamietnutie žaloby predstavuje plný úspech žalovanej strany, v dôsledku čoho majú žalovaní 1/ a 2/ voči žalobkyni nárok na náhradu trov konanie v (plnom) rozsahu – 100%.

24. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je p r í p u s t n é dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.